

Fallet Lahovary

De många tidningar som tagit ställning till frågan om utvisning av rumännen Paul Lahovary har med ett undantag betonat att en sådan utvisning är inhuman, därför att Lahovary i sitt hemland kan väntas bli straffad med döden eller koncentrationsläger för de avslöjanden han gjort. Undantaget är, självfallet, det kommunistiska huvudorganet.

Det finns ingen anledning att i denna sak rikta hårt klander mot de myndigheter som handlagt ärendet. Man kan finna deras motiv ohållbara eller otillräckliga, men det kan ej förnekas att de haft respektabla motiv, att de ansett sig handla rättvist och mänskligt och att de prövat frågan med omsorg. Det ohyggliga är att i detta fall en rad i och för sig försvarliga beslut kan leda till en mänsklig tragedi, till en orättfärdighet som ingen direkt åsyftat och som det är outhärdligt att ett svenskt rättsförfarande skall göra ofrånkomlig.

Rådhusrätten i Stockholm dömde på goda skäl Lahovary till ett långvarigt frihetsstraff. Den dömde också, vilket i dylika fall är vanligt, om också ej nödvändigt, till förvisning. Tänkte man vid dömandet: Frihetsstraffet är inte nog, vi måste genom förvisning se till att Lahovary får ett långt strängare straff, att han sänds till sitt hemland för att där dödas eller pinas? Nej, ingen människa påstår att denna omänskliga tankegång låg bakom domen. Domstolen följde helt enkelt rutinen, den gjorde som det brukas. Bland domstolens medlemmar, kanske hos dem alla, fanns tanken att förvisnings- eller utvisningsdomen inte skulle, inte borde verkställas. Men den frågan var inte domstolens, utan utlänningsmyndigheternas sak. Domstolen tvädde sina händer — orden är inte menade som ett angrepp, ty domstolen kunde med gott samvete två sina händer.

Så kommer saken till utlänningsnämnden. Även här är handläggningen korrekt, de beslutande är humana människor med god vilja. Men deras utgångspunkt är dock domen. Den får inte rubbas genom att verkställigheten uppskjutes eller vägras, om ej alldeles särskilda skäl talar för ett sådant beslut. Och några sådana skäl finner man inte. Visserligen finns risker, stora risker, för Lahovary om han skickas tillbaka till hemlandet. Visserligen är det beklagligt att hans svenska hustru och barn skall lida med honom, för honom. Emellertid finns risker även om Lahovary

en människa på den svenska statens order lämnas över till de väntande bödlarna i ett annat land. Vi blir inte fria från skuld därför att andra utför grymheterna, ty det är vi som gjort dem möjliga och vetat att vi gjort dem möjliga. Det är oss det gäller.

Detta är huvudsaken. Det finns emellertid skäl att stanna vid två sekundära punkter. Man har anfört att Lahovary, om han stannar i Sverige, möjligen kan tänkas än en gång uppta sitt spioneri på rumänska flyktingar. Är det inte en orimlig tanke? Lahovary, som aldrig tidigare begått något brottsligt och som nu genom sina avslöjanden blivit en öppen fiende till sitt hemlands regim — han skulle ånyo, utan de motiv av rädsla och oro för släktingar i Rumänien som förut påverkade honom, låta sig engageras av den rumänska beskickningen. Han skulle göra det med ett ännu hårdare straff och ofrånkomlig utvisning som hotande konsekvenser! Han skulle lyckas att göra det, trots att hans tidigare verksamhet är känd av alla rumäner! Det är otroligt.

Man har dragit paralleller mellan detta utvisningsfall och utlämnandet av de baltiska flyktingarna för tio år sedan. Jämförelsen är haltande och onödig. Det finns inte skäl att i fallet Lahovary tänka sig möjligheten av utrikespolitiska hänsyn eller motsättningar. Vi har blott att slå fast att denna utvisning inte kan förlikas med vad vi alla anser rättfärdigt. Därför måste vi hoppas att utlänningskommissionen och regeringen anser sig kunna, mot en dom och ett beslut som i och för sig är försvarliga, hindra förstörandet av en människa.

stannar, risker för att han skall återuppta sin underrättelseverksamhet om i Sverige bosatta rumäner, att han skall rapportera till det hemland som han är så rädd att återvända till, att rumänerna i Sverige skall känna sig otrygga — och så förordar nämnden att utvisningen skall verkställas, även om Rumänien är det enda land som är berett att ta emot Lahovary, att motta honom för att straffa honom. Domen skall följas, ty tillräckligt starka motiv för att inte så göra saknas, det är nämndens resolution.

Men vad blir följden av dessa två avgöranden, domen och beslutet, träffade i bästa mening och helt inom lagens ram? Följden blir att en människa som begått ett brott och lidit sitt straff enligt svensk lag fälles för ett annat "brott", som de svenska myndigheterna inte har att skaffa med — avslöjandet av de rumänska uppdragsgivarna — och dömes till ett straff i hemlandet som i Sverige inte åsyftats och om vars beskaffenhet de dömande och beslutande svenskarna åtminstone formellt intet med visshet känner. Följden blir att en människa krossas genom svenska åtgöranden, trots att ingen svensk myndighet önskar det eller känner sig ansvarig för det. I det läget kan vi som svenskar inte två våra händer. Vi kan inte trösta oss med att alla handlat strikt lagligt, att ingen handlat orätt, om